

นโยบายการฟื้นฟูเศรษฐกิจในช่วงระบาดของเชื้อไวรัสโควิด 2019 ผ่านการใช้นโยบายการคลังของรัฐบาล Economic Recovery Policy During the COVID-19 Pandemic Through the use of Government Fiscal Policies.

รักพงษ์ แสนศรี

Rakpong Sansri

อาจารย์ รัฐประศาสนศาสตร์ สาขานโยบายสาธารณะ คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

Lecturer from the Faculty of Public Administration in Public Policy Graduate School of Public Administration

National Institute of Development Administration

Corresponding Author Email: atplai35943@hotmail.com

Received: 1 February 2021

Revised: 8 March 2021

Accepted: 12 March 2021

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้ ได้ศึกษาและวิเคราะห์มาตรการทางการคลังในการเยียวยาและฟื้นฟูภาวะเศรษฐกิจที่เป็นผลมาจากการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ผ่านการใช้เครื่องมือนโยบายทางการคลัง โดยมีกลุ่มผู้ประกอบการขนาดย่อมและย่อย (Micro and Small Sized Enterprises) รวมถึงร้านค้า หาบเร่ และแผงลอยเป็นกลุ่มเป้าหมาย กรณีศึกษามาตรการ “โครงการคนละครึ่ง” (Co-Payment Program) และเพื่อเปรียบเทียบการกำหนดนโยบายในการเยียวยาและฟื้นฟูเศรษฐกิจระหว่างประเทศจีนกับประเทศไทยและ 3.เสนอข้อเสนอแนะเชิงนโยบายทางการคลังในการสร้างความแข็งแกร่งให้กับกลุ่มผู้ประกอบการขนาดย่อมและย่อย (Micro and Small Sized Enterprises) จากผลการศึกษาและวิเคราะห์พบว่า 1. “โครงการคนละครึ่ง” เป็นมาตรการนโยบายทางการคลังที่แก้ไขวิกฤตเศรษฐกิจภายในประเทศไทยแบบตรงจุด (Targeted Fiscal Policy) เป็นมาตรการนโยบายทางการคลังที่สามารถดึงเม็ดเงินเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจฐานรากสูงกว่า 70,000 ล้านบาท ภายในระยะเวลา 3 เดือน ซึ่งสูงกว่าเป้าหมายที่รัฐบาลตั้งไว้ 60,000 ล้านบาท นอกจากนี้ ยังเป็นนโยบายที่กระตุ้นการบริโภคภายในประเทศ ที่ได้รับการตอบรับเป็นอย่างดีจากประชาชนที่ได้รับสิทธิและผู้ประกอบการที่เข้าร่วมโครงการ 2. จากการเปรียบเทียบนโยบายการเยียวยาและฟื้นฟูเศรษฐกิจระหว่างประเทศจีนกับประเทศไทย พบว่า รัฐบาลกลางจีนเน้นใช้เครื่องมือที่เป็นมาตรการนโยบายทางการเงินแบบตรงจุด (Targeted Monetary Policy) ในการฟื้นฟูและเยียวยาเศรษฐกิจภายในประเทศ ส่วนประเทศไทยเน้นใช้มาตรการนโยบายทางการคลัง (Fiscal Policy) ที่ตรงจุดมากขึ้นในการเยียวยาและฟื้นฟูภาวะเศรษฐกิจของประเทศ และ 3. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายคือ ช่วงฟื้นฟูเศรษฐกิจ รัฐบาลยังคงต้องใช้มาตรการทางการคลังในการดึงเม็ดเงินเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจผ่านโครงการคนละครึ่งต่อ แต่อาจมีการปรับเปลี่ยนเงื่อนไข และในระยะที่เชื้อโควิดลดน้อยลงทั่วโลก รัฐบาลอาจใช้นโยบายการคลัง เช่น โครงการคนละครึ่ง โดยกำหนดกลุ่มเป้าหมายเป็นผู้ประกอบการรายย่อยและย่อม รวมถึงหาบเร่แผงลอย ส่วนประชาชนที่สามารถเข้าร่วมโครงการนี้คือ กลุ่มบัณฑิตที่จบใหม่และเพิ่งได้งานทำ และมีรายได้ไม่เกิน 12,000 บาท ต่อเดือนในรูปแบบสวัสดิการจากรัฐบาล

คำสำคัญ: นโยบายการคลัง, โรคระบาดโควิด 2019, มาตรการทางการคลัง

Abstract

This article study to examining the government's fiscal stimulus measure after the lockdown of the spread of the COVID-19 pandemic. The Co-Payment (Khon La Krueng) Program is selected as a case study to analyze an effective use of the government's fiscal policy. Micro and small enterprises including shops, hawkers, and vendors are the target of the stimulus program. Also, it compares the economic recovery measures between

Thailand and China as well as making fiscal policy recommendations about strengthening the economy of micro and small enterprises, shops, hawkers, and vendors. The results of the analysis indicate that 1. “The Co-Payment Program” is a targeted fiscal policy measure that can ease the economic fallout in the country which is different from those implemented during the three-month lockdown. It can induce the money into the economic system of micro and small enterprises including shops, hawkers, and vendors by over 70,000 million baht within three months which exceeds the government’s target of 60,000 million baht. The Co-Payment Program helps boost domestic consumption which is highly appreciated by the micro and small enterprises, shops, hawkers, and vendors including the Thai people. 2. The Thai government relies heavily on fiscal policy measures while the Chinese government uses monetary policy measures to sustain and recover their domestic economies. 3. As far as fiscal policy recommendations are concerned, the Thai government should continue the Co-Payment Program into two phases. The first is an economic recovery; as a result, it is highly recommended that the Thai government extends the Co-Payment Program with revised conditions. The second is during a nearly end of the COVID-19 situation, and the government may utilize the targeted fiscal policy, such as the Co-Payment Program, to strengthen the economy of the micro and small enterprises, shops, hawkers, and vendors. The program is targeted at the freshly graduated employees whose income is less than 12,000 baht. It should be treated as social welfare provided by the government.

Keywords: Fiscal policy, COVID-19, Fiscal Stimulus Measure

บทนำ

เมื่อวันที่ 11 มีนาคม 2563 องค์การอนามัยโลกประกาศว่าการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) เป็นภาวะการระบาดใหญ่ทั่วโลก (Global Pandemic) ส่งผลกระทบต่อกิจกรรมทางเศรษฐกิจรวมถึงชีวิตความอยู่ของประชากรทั่วโลก จากมาตรการควบคุมสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส โดยมีต้นกำเนิดจากตลาดสดในเมืองอู่ฮั่น (Wuhan) ในมณฑลหูเป่ย์ (Hubei Province) ของสาธารณชนประชาชนจีน (The People’s Republic of China) มีรายงานการติดเชื้อของผู้ป่วยที่เป็นโรคปอดบวม หรือปอดอักเสบ (Pneumonia) ในวันที่ 8 ธันวาคม 2562 หลังจากนั้นมีการรายงานการติดเชื้อของกลุ่มผู้ป่วยโรคปอดบวมหรืออักเสบในช่วงปลายเดือนธันวาคม ซึ่งในช่วงแรกของการแพร่ระบาดนั้น ประเทศในกลุ่มเอเชียและกลุ่มประเทศอาเซียนมีอัตราการติดเชื้อสูงกว่าพื้นที่อื่น ๆ (ASEAN Integration Monitoring Directorate and Community Relations Division, 2020) เนื่องจากเป็นกลุ่มประเทศที่อยู่ไม่ห่างจากสาธารณชนประชาชนจีนมากนัก กอปรกับเป็นกลุ่มประเทศที่นักท่องเที่ยวจีนนิยมเดินทางมาท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก รวมถึงยังมีการเดินทางโดยเที่ยวบินเข้า-ออกจากสาธารณชนประชาชนจีนไปยังกลุ่มประเทศเหล่านั้น และหลังจากนั้นไม่นาน เริ่มมีการแพร่กระจายเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ไปยังทวีปยุโรป ประเทศสหรัฐอเมริกา และประเทศอื่น ๆ ทั่วโลก ณ เดือนเมษายน 2563 มีประเทศที่ติดเชื้อไวรัสโคโรนาจำนวนทั้งหมด 203 ประเทศ การแพร่กระจายของเชื้อไวรัสดังกล่าวเป็นการซ้ำเติมเศรษฐกิจโลกจากสภาวะการชะลอตัวที่เกิดขึ้นในปี 2562 (United Nations Thailand, 2020)

สำหรับประเทศไทย นักท่องเที่ยวจีนนิยมเดินทางมาท่องเที่ยวในประเทศไทย มีรายงานการยืนยันการติดเชื้อกรณีแรกภายในประเทศเมื่อวันที่ 13 มกราคม 2563 อย่างไรก็ดี เมื่อพบการติดเชื้อภายในประเทศแล้ว รัฐบาลไทยยังไม่ได้มีมาตรการใด ๆ ในการรับมือกับการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ที่มาจากประเทศจีน จนกระทั่งจำนวนผู้ติดเชื้อมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น รัฐบาลไทยได้มีมาตรการในการรับมือและควบคุมการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส โดยการบังคับใช้พระราชกำหนดการ

บริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 (Curfew) มีการกำหนดช่วงเวลาเข้า-ออกจากร้านของกลุ่มประชาชน รวมถึงข้อบังคับต่าง ๆ แก่ภาครัฐ เอกชน สถานประกอบการ และสถานศึกษา ซึ่งการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินดังกล่าวมีผลบังคับใช้ตั้งแต่เดือนเมษายน 2563–เดือนมิถุนายน 2563 (Lockdown) ซึ่งมาตรการเหล่านี้นั้นส่งผลทำให้กิจกรรมทางเศรษฐกิจต้องหยุดชะงัก เนื่องจากประชาชนและธุรกิจต่าง ๆ ไม่สามารถไม่สามารถใช้ชีวิตและดำเนินกิจการตามปกติได้ (Deloitte, 2020)

ในช่วงที่เกิดวิกฤตทางเศรษฐกิจซึ่งส่งผลให้ภาคเอกชนไม่สามารถลงทุนและใช้จ่ายได้ ทำให้รัฐบาลที่มีหน้าที่ในการรักษาและพยุงเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ ต้องใช้นโยบายการคลังในการฟื้นฟูและกระตุ้นเศรษฐกิจผ่านการใช้จ่ายของรัฐบาลและมาตรการทางภาษีต่าง ๆ อย่างไรก็ตาม การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 นั้นทำให้เกิดวิกฤตทางเศรษฐกิจที่แตกต่างไปจากวิกฤตอื่น ๆ ที่เคยเกิดขึ้นมาแล้วในอดีต กล่าวคือ วิกฤตต้มยำกุ้งหรือแฮมเบอร์เกอร์นั้นเป็นวิกฤตที่มีผลเชิงลบต่อสถาบันการเงิน (Financial Institutions) ซึ่งกลุ่มที่ได้รับผลกระทบจากวิกฤตดังกล่าว คือ กลุ่มผู้มีรายได้และสินทรัพย์มาก ถึงแม้จะได้รับผลกระทบจากวิกฤตทางการเงิน กลุ่มคนดังกล่าวยังมีความสามารถในการประคับประคองดูแลตัวเองได้ และสามารถนำแนวทางสากลมาใช้ในการแก้ไขวิกฤตเหล่านั้นได้ ซึ่งมีความแตกต่างอย่างสิ้นเชิงกับวิกฤตทางเศรษฐกิจที่เกิดจากการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 เพราะเป็นวิกฤตทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นจากการลดลงของรายได้ในวงกว้างของภาคเศรษฐกิจที่แท้จริงและแบบไม่ทันตั้งตัว รวมถึงพฤติกรรมทางสังคมที่เปลี่ยนไป วิกฤตทางเศรษฐกิจที่เกิดจากการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 นั้นเป็นวิกฤตที่ไม่สามารถนำหลักเศรษฐศาสตร์มาใช้ในการแก้ปัญหาทางเศรษฐกิจได้ (Bank of Thailand, 2020)

ดังนั้น ด้วยเหตุนี้ รัฐบาลจึงได้ออกมาตรการต่าง ๆ เพื่อช่วยเหลือภาคธุรกิจและประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากภาวะวิกฤตนี้ เช่น โครงการ “เราไม่ทิ้งกัน” เป็นมาตรการทางการคลังที่ช่วยเหลือรายจ่ายให้แก่ประชาชนทั่วไปที่ได้รับผลกระทบ โดยประชาชนที่ผ่านเกณฑ์ของโครงการจะได้รับเงินเยียวยาจำนวน 5,000 บาท เป็นเวลา 3 เดือน ตั้งแต่เดือน เมษายน 2563 - มิถุนายน 2563 หลังจากการผ่อนปรนมาตรการควบคุมการแพร่ระบาดของเชื้อโควิดภายในประเทศให้ระบบเศรษฐกิจสามารถเริ่มเคลื่อนไหวได้ การบริโภคภายในประเทศยังไม่ฟื้นตัวมากนัก จึงทำให้รัฐบาลต้องออกมาตรการทางการคลังเพื่อกระตุ้นการบริโภคภายในประเทศ ขณะเดียวกันเป็นการช่วยเหลือผู้ประกอบการขนาดเล็กและรายย่อย รวมถึงหาบเร่ แผงลอย ให้สามารถประคองตนเองในช่วงวิกฤตทางเศรษฐกิจนี้ได้

บทวิเคราะห์

เนื่องจากภาวะเศรษฐกิจโลกเริ่มมีการชะลอตัวตั้งแต่ปี 2016 โดยมีอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจของโลก ร้อยละ 2.606 ในปี 2017 อัตราการเติบโตของเศรษฐกิจโลกเริ่มกระเตื้องขึ้น ร้อยละ 3.299 อย่างไรก็ตาม ในปี 2018 และ 2019 เศรษฐกิจโลกกลับมาชะลอตัวอีกครั้ง โดยมีอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจของโลก ร้อยละ 2.977 และร้อยละ 2.365 ตามลำดับ ซึ่งการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสดังกล่าวในปี 2020 ส่งผลต่อการฟื้นฟูและการขับเคลื่อนกิจกรรมทางเศรษฐกิจของทุกประเทศ (World Bank, 2020)

ตารางที่ 1 คาดการณ์การเติบโตของเศรษฐกิจโลกในปี 2020 ก่อนการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 และช่วงการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของประเทศที่เป็นผู้นำด้านเศรษฐกิจ (ร้อยละ)

	โลก	จีน	อเมริกา	สหภาพยุโรป	ญี่ปุ่น
มกราคม 2020	3.3	6.0	2.0	1.3	0.7
เมษายน 2020	-3.0	1.2	-5.9	-7.5	-5.2
มิถุนายน 2020	-4.9	1.0	-8.0	-10.2	-5.8

ที่มา: กองทุนการเงินระหว่างประเทศ (International Monetary Fund, IMF, 2020)

การเติบโตของเศรษฐกิจโลกในปี 2020 ช่วงต้นปี ทุกประเทศจะประกาศตัวเลขการคาดการณ์การเติบโตทางเศรษฐกิจออกมาผ่านตัวเลขผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ หรือ Gross Domestic Products (GDP) ดังตารางที่ 1 ซึ่งแสดงตัวเลขการคาดการณ์การเติบโตทางเศรษฐกิจด้วยผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศของกลุ่มประเทศผู้นำทางด้านเศรษฐกิจโลกจำนวน 4 ประเทศ คือ จีน สหรัฐอเมริกา สหภาพยุโรป และญี่ปุ่น จากสภาวะการณ์ทางเศรษฐกิจของโลกในปี 2019 ทำให้ทุกประเทศต้องตั้งเป้าการฟื้นฟูเศรษฐกิจของตน จากภาวะชะลอตัวดังกล่าว อย่างไรก็ตาม เกือบทุกประเทศไม่สามารถบรรลุเป้าหมายการเติบโตทางเศรษฐกิจที่ประกาศในช่วงต้นปีได้ จึงมีความจำเป็นจะต้องลดการคาดการณ์การเติบโตทางเศรษฐกิจลงหลังจากการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ผลกระทบเชิงลบจากการแพร่ระบาดดังกล่าว มาจากมาตรการต่าง ๆ ที่รัฐบาลของแต่ละประเทศต้องการควบคุมและหยุดการแพร่กระจายของเชื้อไวรัส ได้แก่ มาตรการการปิดเมือง/ประเทศ (Lockdown) มาตรการการเว้นระยะห่างทางสังคม (Social Distancing) การหยุดเดินทางมาทำงานแต่ให้ทำที่บ้านแทน (Work from Home) และการหยุดรับประทานอาหารนอกบ้าน เป็นต้น โดยกลุ่มกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่ได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 มากที่สุด คือ กลุ่มการเดินทางและการท่องเที่ยว (Travel and Tourism) กลุ่มธุรกิจค้าปลีก (Retail Sector) และกลุ่มธุรกิจบริการ (Services Sector)

สำหรับการกำหนดนโยบายเศรษฐกิจเพื่อรับมือกับผลกระทบที่มาจากการระบาดของเชื้อโควิด-19 ตั้งแต่การเยียวยาให้ความช่วยเหลือ ไปจนถึงการเยียวยาและฟื้นฟูเศรษฐกิจหลังการผ่อนคลายมาตรการควบคุมการระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ซึ่งในช่วงแรกนั้น รัฐบาลใช้มาตรการทางการคลังในการเยียวยาผู้ได้รับความเดือดร้อนในลักษณะมาตรการแบบทั่วหน้า เช่น โครงการเราไม่ทิ้งกันสำหรับประชาชนประกอบอาชีพอิสระ อยู่นอกประกันสังคม และการขอรับประโยชน์ทดแทนกรณีว่างงานจากเหตุสุดวิสัยของผู้ประกันตน ซึ่งเป็นการใช้เครื่องมือทางนโยบายการคลังในการโอนเงินแบบไม่ตรงจุดมากนัก เพราะยังมีประชาชนที่สามารถประคับคองตัวได้จำนวนหนึ่ง ดังจะเห็นได้จากข่าวที่รายงานว่า ผู้ได้รับสิทธิ์เป็นผู้ที่มีฐานะทางการเงินโอ้อวดลงทางสื่อสังคมออนไลน์ว่าตนนั้นได้รับเงินเยียวยาจำนวน 5,000 บาท เป็นเวลา 3 เดือน และเมื่อตรวจสอบแล้ว พบว่าเป็นผู้ที่มีฐานะทางการเงิน ขณะที่ประชาชนจำนวนหนึ่งร้องเรียนว่าไม่สามารถเข้าถึงโครงการดังกล่าวได้ และเป็นผู้หาเข้ากินค่า อย่างไรก็ตาม ในช่วงการฟื้นฟูเศรษฐกิจหลังการคลายล็อกดาวน์ในเดือนกรกฎาคม 2563 เป็นต้นมา พบว่า อัตราการฟื้นตัวของแต่ละภาคส่วนไม่เท่ากัน รัฐบาลจึงกำหนดมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจผ่านเครื่องมือนโยบายการคลังที่สอดคล้องกับผู้ได้รับความเดือดร้อนของแต่ละกลุ่มในการให้ความช่วยเหลือและเยียวยาที่ตรงจุดมากขึ้น เช่น เพิ่มกำลังซื้อให้แก่ผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ กระตุ้นการท่องเที่ยวผ่านโครงการเราเที่ยวด้วยกัน โครงการคนละครึ่ง และโครงการช้อปดีมีคืน ขอบเขตของการวิเคราะห์นโยบายทางการคลังของรัฐบาล โดยทำการวิเคราะห์มาตรการการใช้นโยบายการคลังในการฟื้นฟูภาวะเศรษฐกิจภายในประเทศ ผ่านมาตรการ “โครงการคนละครึ่ง” (Co-Payment Program) สามารถฟื้นฟูเศรษฐกิจและช่วยเหลือผู้ที่ได้รับผลกระทบได้ตรงจุดมากขึ้นเพียงใด เนื่องจากเป็นโครงการดังกล่าว เป็นมาตรการฟื้นฟูเศรษฐกิจและกระตุ้นการบริโภคของประชาชนภายในประเทศผ่านการใช้นโยบายการคลังของรัฐบาล ซึ่งเป็นมาตรการทางการคลังในการฟื้นฟูเศรษฐกิจที่ตรงจุดมากที่สุดโครงการหนึ่ง หรือ Targeted Fiscal Policy (Amarase, 2020) โครงการนี้เป็นโครงการฟื้นฟูที่กำหนดกลุ่มเป้าหมายในการใช้นโยบายการคลังที่ผู้ประกอบการรายเล็กและรายย่อย รวมถึงร้านค้า หาบเร่ และแผงลอย และมีวัตถุประสงค์ในการลดภาระค่าใช้จ่ายให้กับประชาชนในช่วงการระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) มีผลการวิเคราะห์ ดังนี้

ตามโครงสร้างผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) ปี 2562 จำแนกตามวิสาหกิจ พบว่า กลุ่มวิสาหกิจกลาง ขนาดย่อม และย่อย (MSME) มีสัดส่วนร้อยละ 35.3 ของ GDP โดยที่วิสาหกิจขนาดใหญ่ (Large Enterprises) มีสัดส่วนของ GDP ถึงร้อยละ 58.8 และกลุ่มวิสาหกิจอื่น ๆ (กลุ่มการบริหารราชการและการป้องกันประเทศ) มีสัดส่วน GDP ร้อยละ 5.9 ซึ่งกลุ่ม MSME นั้น มีจำนวนทั้งสิ้น 3,119,737 ราย มีสัดส่วนสูงถึงร้อยละ 99.53 ของกลุ่มผู้ประกอบการทั้งหมดในประเทศไทย แบ่งเป็น กลุ่มวิสาหกิจ

ขนาดย่อย (Micro) จำนวน 2,645,084 ราย กลุ่มวิสาหกิจขนาดย่อย (Small Enterprises) จำนวน 415,722 ราย กลุ่มวิสาหกิจขนาดกลาง (Medium Enterprises) จำนวน 44,290 ราย และกลุ่มวิสาหกิจขนาดใหญ่จำนวน 14,641 ราย พบว่า กลุ่มวิสาหกิจขนาดย่อย (Micro) เป็นกลุ่มที่มีจำนวนผู้ประกอบการมากที่สุด มีสัดส่วนสูงถึงร้อยละ 84.79 ของจำนวนวิสาหกิจทั้งหมด และกลุ่มผู้ประกอบการกลุ่มนี้ ถือว่าเป็นกลุ่มผู้ประกอบการที่อยู่ในระดับฐานรากทางเศรษฐกิจของประเทศและมีจำนวนมาก ได้รับผลกระทบจากมาตรการการควบคุมการระบาดโควิด-19 ของรัฐบาลมากที่สุด (Office of Small and Medium Enterprise Promotion, 2020) โดยที่ GDP ของกลุ่มขนาดย่อย (Micro) หดตัวอยู่ที่ร้อยละ 4.3 ตามด้วยวิสาหกิจขนาดย่อม (Small) หดตัวร้อยละ 3.8 ส่วน GDP ของผู้ประกอบการขนาดกลาง (Medium Enterprises) หดตัวร้อยละ 2.6 ในไตรมาสแรกของปี 2563 นอกจากนี้ จากรายงานสถานการณ์วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ปี 2563 ระบุว่า ปัจจัยภายนอกที่ส่งผลต่อความสำเร็จของธุรกิจรายย่อยและขนาดย่อม ได้แก่ ปัจจัยด้านเศรษฐกิจภายในประเทศ และปัจจัยด้านการแข่งขันในตลาด เป็นหลัก นอกจากนี้ ยังมีปัจจัยด้านการปรับตัวเข้าสู่ยุค “New Normal” หรือ ความปกติใหม่ ฐานวิถีใหม่ ซึ่งส่งผลให้พฤติกรรมของประชาชนเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม เช่น มีความระมัดระวังการใช้จ่ายเพิ่มมากขึ้น มีความต้องการบริโภคสินค้าหรือบริการที่จำเป็นแต่ในปริมาณลดลง ส่วนสินค้าหรือบริการฟุ่มเฟือยอาจยังมีความต้องการบริโภคอยู่แต่ไม่มากนัก รวมถึงประชาชนยังจะต้องปฏิบัติตามมาตรการการเว้นระยะห่างทางสังคมต่อ (Social Distancing)

คำถาม: ทำไม “โครงการคนละครึ่ง” จึงเป็นโครงการเยียวยาและฟื้นฟูเศรษฐกิจของรัฐบาลผ่านการใช้นโยบายการคลังที่สามารถแก้ไขปัญหาด้านเศรษฐกิจที่เป็นผลมาจากการระบาดของเชื้อโควิดแบบตรงจุด (Targeted Fiscal Policy)

คำตอบ: เพราะโครงการนี้ได้กำหนดกลุ่มเป้าหมายที่เป็นกลุ่มผู้ประกอบการรายเล็กและรายย่อย รวมถึงร้านค้า หาบเร่ และแผงลอยอย่างชัดเจน ผู้ประกอบการรายใหญ่ไม่สามารถเข้าร่วมโครงการนี้ได้ ซึ่งกลุ่มผู้ประกอบการรายย่อยกลุ่มนี้ เป็นกลุ่มที่ได้รับผลกระทบจากภาวะทางเศรษฐกิจมากที่สุด สามารถดูได้จาก GDP ที่หดตัวมากที่สุด และยังมีความอ่อนไหวสูงต่อสภาวะทางเศรษฐกิจในประเทศ ซึ่งแตกต่างจากผู้ประกอบการรายใหญ่ที่แม้ว่าจะได้รับผลกระทบจากภาวะเศรษฐกิจส่งผลให้ยอดขายลดลงแต่ยังสามารถประคับประคองธุรกิจต่อไปได้ ดังจะเห็นได้จากยอดขายของร้านสะดวกซื้อ เช่น ซีฟู้ดอลล์ เป็นผู้ประกอบการร้านสะดวกซื้อ เซเว่น อีเลเว่น (7-Eleven) ที่ขายสินค้าของกินของใช้ รวมถึงอาหารทั่วไป ประชาชนสามารถเข้าถึงได้โดยง่าย ราคาไม่สูงมากนัก รายงาน งบการเงินบริษัท ซีฟู้ดอลล์ จำกัด (มหาชน) และบริษัทย่อย ปี 2563 แสดงว่า รายได้ของร้านสะดวกซื้อในไตรมาส 1 ช่วงแพร่ระบาดจากจีนจำนวน 145,855,966 ล้านบาท และมีรายได้ลดลงอย่างเห็นได้ชัด ตั้งแต่ไตรมาส 2 ซึ่งเป็นช่วงที่รัฐบาลประกาศให้มีการปิดเมือง งดเดินทางข้ามจังหวัด และจำกัดเวลาการใช้ชีวิตของประชาชน ตั้งแต่เดือนเมษายน 2563 – มิถุนายน 2563 เป็นเวลา 3 เดือน โดยมีรายได้ 128,027,320 ล้านบาท อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณากำไรสุทธิ พบว่า ยังคงมีกำไรเป็นจำนวนมาก สามารถประคับประคองธุรกิจในช่วงการระบาดของเชื้อโควิดได้ นอกจากนี้ ร้านสะดวกซื้อเป็นร้านค้าที่รัฐบาลไม่ได้อนุญาตให้เข้าร่วมโครงการคนละครึ่ง “โครงการคนละครึ่ง” ยังเป็นโครงการกระตุ้นเศรษฐกิจด้านการฟื้นฟูการบริโภคภายในประเทศ (Domestic Consumption) ที่สามารถช่วยแบ่งเบาภาระค่าครองชีพของประชาชน ซึ่งมาตรการโครงการคนละครึ่ง มีรายละเอียด และผลการตอบรับโครงการ ดังนี้

“โครงการคนละครึ่ง” เป็นโครงการที่ภาครัฐใช้งบประมาณในการดำเนินการประมาณ 30,000 ล้านบาท โดยที่รัฐบาลคาดการณ์ว่าโครงการนี้จะสามารถดึงเม็ดเงินเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจภายในประเทศได้ประมาณ 60,000 ล้านบาท ในช่วงแรกประชาชนที่ได้รับสิทธิ จะได้รับวงเงินในการใช้จ่ายคนละครึ่ง 3,000 บาท ตลอดระยะเวลาของโครงการ โดยรัฐบาลจะเป็นผู้ร่วมสนับสนุนจ่ายค่าอาหาร เครื่องดื่ม และสินค้าทั่วไป ร้อยละ 50 ต่อยอดการใช้จ่ายต่อคน/ต่อบิล/ต่อวัน และไม่เกินวันละ 150 บาท โดยที่รัฐบาลจะชำระเงินดังกล่าวให้แก่ร้านค้าที่เข้าร่วมโครงการโดยตรง ซึ่งได้เปิดให้ร้านค้าเข้าลงทะเบียน เมื่อวันที่ 1 ตุลาคม 2563 และตั้งเป้าร้านค้าลงทะเบียนจำนวน 1 ล้านราย ส่วนประชาชนนั้นเปิดให้ลงทะเบียน วันที่ 16 ตุลาคม 2563 โดยจำกัด

จำนวนผู้เข้าร่วมโครงการที่ 10 ล้านคน ซึ่งประชาชนที่เข้าร่วมโครงการนี้ไม่สามารถใช้สิทธิมาตรการโครงการช้อปดีมีคืนได้ สำหรับการตอบรับของโครงการคนละครึ่งนี้ พบว่า มีประชาชนให้ความสนใจเป็นจำนวนมาก ดังจะเห็นได้จากตัวเลขของผู้ลงทะเบียนรับสิทธิในรอบแรกประมาณ 9.4 ล้านคน ณ วันที่ 27 ตุลาคม 2563 และมีร้านค้าเข้าร่วมโครงการจำนวน 5.9 แสนราย เนื่องจากยังมีสิทธิคงเหลือ รัฐบาลได้เปิดให้ประชาชนลงทะเบียนเข้าร่วมโครงการอีกครั้งในวันที่ 11 พฤศจิกายน 2563 โดยมีประชาชนสนใจลงทะเบียนเป็นจำนวนมากและมีการลงทะเบียนครบสิทธิเต็มอย่างรวดเร็ว และรัฐบาลได้เปิดให้ประชาชนได้ลงทะเบียนเข้าร่วมโครงการเพิ่มเติมจากจำนวนสิทธิที่ไม่ผ่านการตรวจสอบจนกว่าจะครบจำนวน 10 ล้านสิทธิ โดยเปิดให้ลงทะเบียนในวันที่ 19 พฤศจิกายน 2563

จากกระแสการตอบรับที่ดีของประชาชนรวมถึงร้านค้า และผู้ประกอบการเข้าร่วม “โครงการคนละครึ่ง” ทำให้คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบตามผลการพิจารณาของคณะกรรมการกลั่นกรองการใช้จ่ายเงินกู้ โดยอนุมัติให้กระทรวงการคลังดำเนินโครงการคนละครึ่ง ระยะ 2 โดยได้แบ่งกลุ่มผู้ใช้สิทธิออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้ได้รับสิทธิเดิม จำนวนไม่เกิน 10 ล้านคน ภาครัฐจะเพิ่มจำนวนเงินสนับสนุนจากโครงการอีกคนละ 500 บาท และกลุ่มของผู้ลงทะเบียนใหม่ โดยไม่เกิน 5 ล้านคน และได้รับวงเงินค่าใช้จ่ายจากรัฐบาลจำนวน 3,500 บาท เป็นระยะเวลา 3 เดือน ตั้งแต่เดือนมกราคม 2564 - มีนาคม 2564 จากการสำรวจจำนวนผู้ใช้สิทธิในโครงการ เมื่อวันที่ 24 มกราคม 2564 พบว่า มีผู้ใช้สิทธิจำนวน 12,050,115 คน โดยมีจำนวนใช้จ่ายสะสมประมาณ 71,323 ล้านบาท จากการใช้จ่ายของกลุ่มผู้ได้รับสิทธิเดิมจำนวน 9,536,644 คน และมีจำนวนการใช้จ่ายสะสมจำนวน 1,073.6 ล้านบาท จากกลุ่มผู้ได้รับสิทธิใหม่จำนวน 2,513,471 คน และมีผู้ประกอบการและร้านค้าเข้าร่วมโครงการกว่า 1.1 ล้านราย การใช้จ่ายในส่วนของภาคประชาชนนั้นมีอัตราที่สูงกว่าของรัฐบาล คือจำนวน 17,236 ล้านบาท ในขณะที่ส่วนของภาครัฐร่วมจ่ายนั้น เป็นเงินจำนวน 16,518 ล้านบาท ส่งผลให้เกิดการหมุนเวียนของเม็ดเงินในระบบ 2.5 - 3 รอบ มีอัตราการขยายตัวของ GDP ที่ร้อยละ 0.2 (Workpointtoday, 2020) นอกจากนี้ จากการสำรวจนโยบายกระตุ้นเศรษฐกิจของรัฐบาล โดยมหาวิทยาลัยหอการค้าไทย พบว่า “โครงการคนละครึ่ง” ซึ่งเป็นหนึ่งในมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจของรัฐบาลมีผู้เข้าร่วมโครงการมากที่สุดจากกลุ่มผู้ตอบ และให้คะแนนความพึงพอใจมากที่สุดถึง 9.0 คะแนน จากคะแนนเต็ม 10 ผู้ตอบการสำรวจ เชื่อว่ามาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจผ่านการใช้นโยบายการคลังของรัฐบาลสามารถช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจได้มาก และมองว่า “โครงการคนละครึ่ง” “เราเที่ยวด้วยกัน” และ “ช้อปดีมีคืน” มีประโยชน์มาก และมีความคิดเห็นว่าหากรัฐบาลต่ออายุทั้ง 3 มาตรการออกไปอีก อาจส่งผลให้เศรษฐกิจภายในประเทศในไตรมาสที่ 1 ดีขึ้นมาก ผลสำรวจโครงการกระตุ้นเศรษฐกิจโดยนิด้าโพล (NIDA POLL) พบว่า ประชาชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการตอบ มีความพึงพอใจกับโครงการกระตุ้นเศรษฐกิจของรัฐบาล “โครงการคนละครึ่ง” และ “โครงการช้อปดีมีคืน” กลุ่มตัวอย่างของการสำรวจยังกล่าวอีกว่าโครงการกระตุ้นเศรษฐกิจเหล่านั้นเป็นประโยชน์ต่อประชาชนและเป็นมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจที่ดี

จากการสำรวจภาคสนาม เรื่อง คนละครึ่ง ฟังได้ โดยสำนักวิจัยซูเปอร์โพล (SUPER POLL) พบว่า โครงการคนละครึ่งเป็นโครงการกระตุ้นเศรษฐกิจ ลดความเดือดร้อน เจ้าของร้านค้า รายย่อย รวมถึงประชาชนสามารถพึ่งพาโครงการนี้ได้ และยังพบว่า ผู้ตอบเห็นคนเดินตลาดเพื่อซื้อสินค้า มีความสุข และยังทำให้ประชาชนคุ้นเคยกับการใช้แอปพลิเคชัน รัฐบาลควรดำเนินมาตรการนี้ต่อในช่วงปีใหม่ เพื่อขยายโอกาสให้ชาวบ้านและผู้ประกอบการร้านค้ามากขึ้น ผู้ตอบอยากให้รัฐบาลทำโครงการคนละครึ่งต่อไปเรื่อย ๆ เพื่อที่ว่าจะได้กระตุ้นเศรษฐกิจได้อย่างต่อเนื่อง และอยากให้มีระบบให้คำปรึกษา 24 ชั่วโมง และจากผลสำรวจความคิดเห็นของประชาชนโดยศูนย์วิจัยมหาวิทยาลัยกรุงเทพ (กรุงเทพโพลล์) พบว่า โครงการคนละครึ่งช่วยเพิ่มยอดขายเฉลี่ยประมาณร้อยละ 30.2 ทำให้ร้านค้าเข้าถึงเทคโนโลยีมากขึ้น มีความสะดวกและรวดเร็วในการชำระเงินจากผู้บริโภค และโครงการคนละครึ่งช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจได้ค่อนข้างมากถึงมากที่สุด นอกจากนี้ ยังพบว่า อยากให้รัฐบาลขยายระยะเวลาโครงการคนละครึ่ง และควรเพิ่มจำนวนผู้มีสิทธิเข้าร่วมโครงการ

จากการศึกษาและวิเคราะห์ดังกล่าว พบว่า “โครงการคนละครึ่ง” ที่เป็นมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจผ่านนโยบายการคลังนั้น ถือว่า เป็นมาตรการทางการคลังที่สามารถเยียวยาและฟื้นฟูเศรษฐกิจในช่วงการระบาดของไวรัสโควิด-19 ได้อย่างตรงจุดมาตรการหนึ่ง (Targeted Fiscal Policy) ถึงแม้ว่าสัดส่วน GDP ของกลุ่มผู้ประกอบการขนาดย่อมและย่อย (Micro and Small Sized Enterprises) รวมถึงร้านค้าขนาดเล็ก และแผงลอยไม่สูงมากนัก แต่จำนวนผู้ประกอบการที่อยู่ในกลุ่มนี้มีมากที่สุดถึงร้อยละ 84.79 ถือว่าเป็นกลุ่มใหญ่ที่สุดของประเทศ ซึ่งต้องพึ่งพาปัจจัยด้านเศรษฐกิจภายในประเทศ และปัจจัยด้านการแข่งขันในตลาดเพื่อความอยู่รอดของธุรกิจและการค้า หากรัฐบาลไม่กำหนดกลุ่มเป้าหมายประเภทของร้านค้าที่สามารถเข้าร่วมโครงการคนละครึ่ง เชื่อว่าผู้ประกอบการรายใหญ่ที่มีศักยภาพ จะดึงเม็ดเงินส่วนนี้เข้าสู่กระเป๋าตัวเอง โดยที่เงินกู้ 30,000 ล้านบาทก็จะไปกระจุกตัวอยู่กับผู้ประกอบการรายใหญ่ในตลาดเช่นเคย และอาจทำให้รัฐบาลถูกโจมตีในประเด็นเอื้อประโยชน์ให้กับนายทุน โครงการคนละครึ่งนี้ ทำให้เงินกู้ 30,000 ล้านบาทสามารถกระจายลงสู่เศรษฐกิจฐานรากได้อย่างแท้จริง ในขณะเดียวกันช่วยบรรเทาภาระค่าใช้จ่ายในครัวเรือนของประชาชนได้อีกทาง เมื่อวิเคราะห์เป้าหมายของโครงการที่รัฐบาลกำหนดเอาไว้ พบว่า “โครงการคนละครึ่ง” บรรลุเป้าหมายที่ได้ตั้งไว้แล้ว เช่น รัฐบาลตั้งเป้ามีร้านค้าจำนวน 1,000,000 ราย ให้มาใช้สิทธิ์ลงทะเบียนเข้าร่วมโครงการ จากการรายงาน เมื่อวันที่ 3 มกราคม 2564 พบว่า มีผู้ประกอบการและร้านค้าเข้าร่วมโครงการกว่า 1.1 ล้านราย ซึ่งตัวเลขนี้แสดงให้เห็นว่าโครงการนี้บรรลุเป้าหมายในการดึงผู้ประกอบการรายย่อยและย่อม รวมถึงร้านค้าขนาดเล็ก และแผงลอยเข้าสู่มาตรการการกระตุ้นเศรษฐกิจของรัฐบาล นอกจากนี้ ยังมีเป้าหมายในการดึงเงินเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจจำนวน 60,000 ล้านบาท ซึ่งปัจจุบัน มีเม็ดเงินเข้าสู่ระบบแล้วจำนวน 71,323 ล้านบาท แบ่งเป็นเงินที่ประชาชนจ่าย 36,488 ล้านบาท และรัฐบาลร่วมจ่ายอีก 34,835 ล้านบาท จากตัวเลขการใช้จ่ายล่าสุด พบว่า รัฐบาลสามารถบรรลุเป้าหมายในการดึงเม็ดเงินเข้าสู่ระบบสูงกว่าที่ตั้งไว้ และรัฐบาลได้ต่อโครงการเฟส 2 มีระยะเวลาจากเดือนมกราคม 2564 ถึงเดือนมีนาคม 2564 ซึ่งจะมีเม็ดเงินอีกจำนวนมากเข้าสู่ระบบและหมุนเวียนในระบบเพิ่มขึ้นอย่างแน่นอนในช่วงไตรมาสที่ 1 ของปี 2564 กอรปกับผลสำรวจจากสำนักโพลล์ที่สำรวจความคิดเห็นของประชาชนในเรื่องมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจของรัฐ และพบว่า ประชาชนต่างพึงพอใจในโครงการ “คนละครึ่ง” มากที่สุด เพราะสามารถช่วยบรรเทาภาระค่าครองชีพและรายจ่ายในครัวเรือนได้มาก ในส่วนของผู้ประกอบการนั้น พบว่า มียอดขายเพิ่มขึ้น และอยากให้รัฐบาลขยายเวลาหรือต่อโครงการคนละครึ่งอีก

จากตารางที่ 1 พบว่า ประเทศจีนเป็นประเทศเดียวในกลุ่มประเทศผู้นำทางเศรษฐกิจของโลกที่อัตราการผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ หรือ GDP ขยายตัวเชิงบวกแต่ไม่มากนัก เมื่อเทียบกับการคาดการณ์การเติบโตทางเศรษฐกิจในช่วงต้นปี GDP ของจีนอยู่ที่ร้อยละ 6.0 หลังจากเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ได้ระบาดไปแล้วทั่วโลก มีการปรับการคาดการณ์ GDP ของจีนใหม่หดตัวร้อยละ 1.2 ในช่วงเดือนเมษายน ในขณะที่อเมริกา สหภาพยุโรป และญี่ปุ่น มีการคาดการณ์ GDP ตีลบในช่วงเวลาเดียวกันกับประเทศจีน จากการศึกษาและวิเคราะห์นโยบายเศรษฐกิจของรัฐบาลกลางจีน (Central Government) ที่ใช้ในการประคองและฟื้นฟูเศรษฐกิจภายในประเทศ พบว่า มีการใช้นโยบายการคลังในการประคองและฟื้นฟูเศรษฐกิจภายในประเทศ โดยที่นโยบายการคลังที่นำมาใช้เป็นมาตรการในการเยียวยาและฟื้นฟูเศรษฐกิจแบบกว้าง และรัฐบาลกลางจีนใช้มาตรการด้านนโยบายทางการเงินแบบตรงจุด (Targeted Monetary Policy) ในการประคับประคองและฟื้นฟูเศรษฐกิจของประเทศ นอกจากนี้ ยังพบว่า รัฐบาลกลางจีนไม่ได้ใช้มาตรการด้านนโยบายการคลังในการแจกเงินให้กับประชาชนในช่วงการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสดังเช่นประเทศอื่น ๆ ปฏิบัติ รวมถึงประเทศไทย แต่ใช้เครื่องมือนโยบายการเงินแทนในการประคองและฟื้นฟูเศรษฐกิจภายในประเทศ ส่วนสาเหตุที่รัฐบาลกลางจีนไม่ใช้นโยบายทางการเงินในการให้เงินสดโดยตรงกับแรงงาน เป็นเพราะมากกว่าร้อยละ 60 ของ GDP ของประเทศจีนขับเคลื่อนโดยภาคเอกชน ซึ่งภาคเอกชนเหล่านั้นมากกว่าร้อยละ 60 มีกระแสเงินสดสำหรับใช้ในกิจกรรมการดำเนินงานเป็นเวลา 3 เดือน เช่น เงินเดือนพนักงาน เพื่อเป็นการซื้อเวลาให้กับรัฐบาลกลางจีนในการออกมาตรการอุดหนุนใหญ่ ๆ ในอนาคต (Maiello, 2020)

มาตรการด้านนโยบายทางการเงินที่รัฐบาลกลางจีนนำมาใช้ เช่น รัฐบาลกลางจีนมีคำสั่งให้ธนาคารขยายสินเชื่อ หรือยินยอมให้ลูกหนี้สามารถเลื่อนชำระหนี้ได้โดยไม่ต้องรายงานความผิดหรือความน่าเชื่อถือเชิงลบของผู้กู้ ผ่อนคลายกฎระเบียบแก่ผู้กู้ที่ใช้ Corporate Stock เป็นหลักค้ำประกัน (Collateral) ในการขอสินเชื่อจากธนาคารหรือสถาบันทางการเงิน รวมถึงผ่อนคลายนโยบายการขอสินเชื่อด้วยหลักประกันอื่น ๆ (Margin Requirements) เพื่อที่จะไม่ต้องถูกบังคับให้ขายสินทรัพย์ของตนเอง ในช่วงที่มูลค่าของสินทรัพย์ลดลงซึ่งเป็นสาเหตุจากการควบคุมการแพร่ระบาดเชื้อโควิด สำหรับผู้ประกอบการในกลุ่มวิสาหกิจขนาดย่อมและย่อม (Micro and Small Sized Enterprises) เป็นอีกกลุ่มที่ได้รับผลกระทบจากวิกฤตการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ซึ่งรัฐบาลกลางจีนใช้นโยบายทางการเงินในการให้ความช่วยเหลือ เช่น สามารถผ่อนผันการชำระหนี้ไปจนถึงไตรมาสที่ 1 ของปี 2564 ธนาคารที่ปล่อยสินเชื่อให้กับกลุ่มวิสาหกิจขนาดย่อมและย่อมนี้ รัฐบาลจะช่วยแบ่งเบายอดสินเชื่อประมาณร้อยละ 40 ของยอดสินเชื่อ (Cheng, 2020) และขยายเวลาให้ความช่วยเหลือไปจนถึงปี 2564 และหากผู้ประกอบการใดไม่สามารถชำระหนี้ได้ตามเวลา รัฐบาลกลางผ่อนปรนให้โดยไม่ต้องขึ้นบัญชี ในไตรมาสสุดท้ายของปี 2563 GDP จีนขยายตัวร้อยละ 6.5

เมื่อเปรียบเทียบการกำหนดนโยบายในการเยียวยาและฟื้นฟูเศรษฐกิจภายในประเทศของรัฐบาลกลางจีน จะเห็นได้ว่ารัฐบาลกลางจีน เน้นการใช้มาตรการนโยบายทางการเงินแบบตรงจุด (Targeted Monetary Policy) ในการกระตุ้นเศรษฐกิจ เยียวยา และฟื้นฟูเศรษฐกิจ สำหรับประเทศไทย รัฐบาลเน้นการใช้มาตรการนโยบายทางการเงินในการเยียวยาและฟื้นฟูเศรษฐกิจของประเทศ จากผลการเปรียบเทียบการกำหนดนโยบายทางเศรษฐกิจของทั้ง 2 ประเทศ พบว่า ทั้งรัฐบาลกลางจีนและรัฐบาลไทยมีการกำหนดนโยบายทางเศรษฐกิจที่ใช้ในการเยียวยาและฟื้นฟูเศรษฐกิจ ที่มีความแตกต่างและคล้ายคลึงกัน ดังนี้ ประเทศไทยใช้นโยบายทางการเงิน (Fiscal Policy) ในการแก้ปัญหาเศรษฐกิจภายในประเทศเป็นหลัก ส่วนรัฐบาลกลางจีนเน้นการใช้มาตรการนโยบายทางการเงิน (Monetary Policy) ในการกระตุ้นและฟื้นฟูเศรษฐกิจภายในประเทศเป็นหลัก ทั้งนี้รัฐบาลไทยและรัฐบาลกลางจีนมีการใช้มาตรการนโยบายทางการเงินที่คล้ายคลึงกัน เช่น การลดอัตราภาษีต่าง ๆ เป็นต้น

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย จากผลการวิเคราะห์นโยบายการคลังที่นำมาใช้ในการฟื้นฟูและกระตุ้นเศรษฐกิจภายในประเทศ ผ่านมาตรการนโยบายทางการเงินต่าง ๆ นั้น บทความฉบับนี้ขอเสนอข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเพื่อฟื้นฟูเศรษฐกิจระดับฐานรากที่เป็นผู้ประกอบการรายย่อยและย่อม โดยเฉพาะกลุ่มหาบเร่แผงลอย เพื่อสนับสนุนให้เกิดรายได้จากการขายสินค้าและบริการได้เพิ่มมากขึ้น ดังนี้

1. ช่วงฟื้นฟูเศรษฐกิจและการระบาดของเชื้อโควิด-19 ยังอยู่ ประเทศต้องพึ่งพาการเติบโตทางเศรษฐกิจภายในประเทศเป็นหลัก รัฐบาลยังคงต้องใช้มาตรการทางการเงินในการดึงเม็ดเงินเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจ ซึ่งข้อเสนอแนะให้ทำโครงการคนละครึ่งต่อ
2. รัฐบาลควรมีการปรับเปลี่ยนเงื่อนไขให้เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายอื่นมากขึ้น เพื่อกระตุ้นให้มีการใช้จ่ายเพิ่มขึ้นในระบบ โดยพิจารณาจากความเป็นไปได้และความพร้อมทางการเงิน เช่น การให้สิทธิแก่กลุ่มคนจบใหม่ที่เพิ่งได้งานทำ และมีรายได้ไม่เกิน 12,000 บาทต่อเดือน ในรูปแบบสวัสดิการจากรัฐบาล เพื่อช่วยเหลือค่าครองชีพประมาณ 2 ปี เป็นต้น
3. ระยะหลังการระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 รัฐบาลอาจใช้นโยบายการคลัง โครงการคนละครึ่ง โดยกำหนดกลุ่มเป้าหมายเป็นผู้ประกอบการรายย่อยและย่อม รวมถึงหาบเร่แผงลอย เนื่องจากต้องเผชิญกับการแข่งขันในตลาดกับผู้ประกอบการกับทั้งรายใหญ่และระดับกลาง อย่างแท้จริง
4. รัฐบาลควรพัฒนาระบบ เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ประชาชนและผู้ประกอบการที่เข้าร่วมโครงการมากยิ่งขึ้น

บทสรุป

การใช้มาตรการนโยบายทางการเงินของรัฐบาลไทยในการฟื้นฟูเศรษฐกิจและบรรเทาผลกระทบให้กับประชาชนด้วย “โครงการคนละครึ่ง” โครงการดังกล่าวเป็นมาตรการนโยบายทางการเงินแบบตรงจุด (Targeted Fiscal Policy) กล่าวคือ เป็น

การใช้นโยบายทางการคลังในการแก้วิกฤตทางเศรษฐกิจที่ตรงกับกลุ่มผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการระบาดของเชื้อโควิด-19 สามารถบรรลุเป้าหมายและได้รับการตอบรับเป็นอย่างดีจากประชาชน รวมถึงผู้ประกอบการรายย่อยและย่อม (Micro and Small Sized Enterprises) ร้านค้าหาบเร่ และแผงลอย ที่มีจำนวนถึงร้อยละ 84.79 ถือว่าเป็นกลุ่มใหญ่ที่สุดของประเทศ เมื่อเปรียบเทียบการกำหนดนโยบายในการเยียวยาและฟื้นฟูเศรษฐกิจของประเทศจีน พบว่า รัฐบาลกลางจีนเน้นใช้เครื่องมือนโยบายทางการเงินแบบตรงจุด (Targeted Monetary Policy) ด้วยการให้สถาบันการเงิน และธนาคารต่าง ๆ ปลดปล่อยสินเชื่อพร้อมผ่อนคลายกฎเกณฑ์ของผู้กู้ รวมถึงเลื่อนกำหนดชำระเงินคืนออกไปถึงไตรมาสแรกของปี 2564 ส่วนผู้ประกอบการขนาดย่อมและย่อย รัฐบาลกลางจีนช่วยจ่ายเงินเชื่อร้อยละ 40 ผ่านธนาคารที่ปล่อยสินเชื่อให้แก่กลุ่มผู้ประกอบการดังกล่าว สำหรับข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย คือ ช่วงฟื้นฟูเศรษฐกิจ รัฐบาลยังคงต้องใช้มาตรการทางการคลังในการดึงเม็ดเงินเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจผ่านโครงการคนละครึ่งต่อ โดยพิจารณาและขยายการให้สิทธิแก่กลุ่มเป้าหมายให้ครอบคลุมมากยิ่งขึ้น รวมถึงรัฐบาลควรพัฒนาระบบ เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ประชาชนและผู้ประกอบการที่เข้าร่วมโครงการมากยิ่งขึ้น สำหรับข้อดีของบทความนี้ คือ แนวทางการกำหนดนโยบายสาธารณะผ่านมาตรการที่เหมาะสมกับสถานการณ์และกลุ่มเป้าหมาย สามารถกระตุ้นเศรษฐกิจภายในประเทศได้ ข้อเสีย คือ ไม่ได้กล่าวถึงการทุจริตการใช้สิทธิของประชาชนและผู้ประกอบการ และมาตรการกำกับดูแลและตรวจสอบการใช้สิทธิของรัฐบาล สำหรับองค์ความรู้ที่ได้รับจากบทความนี้ คือ การกำหนดนโยบายการเงินและการคลัง และมีมาตรการที่เหมาะสมกับบริบทของเวลา สถานการณ์และสังคม จะนำไปสู่การบรรลุผลสำเร็จของนโยบายนั้น ๆ สามารถแก้ปัญหาได้อย่างตรงจุด

กิตติกรรมประกาศ

บทความวิชาการฉบับนี้ สำเร็จได้เป็นอย่างดี ด้วยความอนุเคราะห์จากศาสตราจารย์ ดร.อัญญา ณ ระนอง อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ที่ได้ให้คำปรึกษาและแนะนำต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่อย่างยิ่งตลอดมา ผู้เขียนมีความรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาเป็นอย่างยิ่ง จึงขอขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

เอกสารอ้างอิง

- Amarase, N. (2020). *From Broad to Targeted Economic Policy*. Bangkok: Bangkok of Thailand. Retrieved 21 January 2021 from https://www.bot.or.th/Thai/ResearchAndPublications/articles/Pages/Article_26Oct2020.aspx
- ASEAN Integration Monitoring Directorate and Community Relations Division . (2020). *Economic Impact of COVID-19 Outbreak on ASEAN*. Jakarta: The ASEAN Secretariat. Retrieved 21 January 2021 from https://asean.org/storage/2020/04/ASEAN-Policy-Brief-April-2020_FINAL.pdf
- Bank of Thailand. (2020). *Monetary Policy Report, September 2020*. Bangkok: Bank of Thailand. Retrieved 23 January 2021 from <https://www.bot.or.th/English/PressandSpeeches/Press/2020/Pages/n7263.aspx>
- Cheng, E. (2020). *China Extends Stimulus Measures for Small-Businesses - A Sign the Recovery Is Not Yet Complete*. Beijing: CNBC. Retrieved 29 January 2021 from <https://www.cnn.com/2020/12/23/china-extends-stimulus-programs-for-small-businesses.html>
- Deloitte. (2020). *Respond, Recover, Thrive: The Impact of COVID-19 on the Economy, A View from Thailand*. Bangkok: Deloitte Touche Tohmatsu Jaiyos. Retrieved 26 January 2021 from <https://www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/th/Documents/about-deloitte/th-about-economic-outlook-2020-covid-19-impact.pdf>

- Maiello, M. (2020). *China's Economic Response to COVID-19 Has Helped, for Now*. Illinois: Chicago Booth Review. Retrieved 21 January 2021 from <https://review.chicagobooth.edu/economics/2020/article/china-s-economic-response-covid-19-has-helped-now>
- Office of Small and Medium Enterprise Promotion. (2020). *White Paper on MSME 2020*. Bangkok. Retrieved 23 January 2021 from <https://www.sme.go.th/th/download.php?modulekey=215>
- United Nations Thailand. (2020). *Social Impact Assessment of COVID-19 in Thailand*. Oxford: Oxford Policy Management Limited. Retrieved 23 January 2021 from <https://www.unicef.org/thailand/media/5071/file/Social%20Impact%20Assessment%20of%20COVID-19%20in%20Thailand.pdf>
- Workpointtoday (Online). (2020). วิเคราะห์: ‘คนละครึ่ง’ โครงการสุดปัง ถูกใจผู้ซื้อ โดนใจผู้ค้า พุงกำลังซื้อได้จริง. Retrieved 2 January 2021 from <https://staging.workpointtoday.com/half-half-analysis-01/>